

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๘๘/๒๕๔๘

วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมือง (นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมือง

นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ในฐานะผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ผู้ร้องมีหนังสือ ลงวันที่
๑๓ กันยายน ๒๕๔๗ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งไม่รับจดทะเบียนพรรคการเมือง
ของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
มาตรา ๑๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง โดยสรุป

วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้อง ได้ยื่นหนังสือแสดงเจตจำนงแสดงสิทธิการใช้และสงวนไว้
ซึ่งคำขอจดทะเบียนพรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้อง พร้อมด้วยคณะผู้ก่อตั้งพรรคมหาชนได้เดินทางไปยื่นคำขอจัดตั้ง
พรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
แต่เจ้าหน้าที่ไม่รับไว้โดยแจ้งว่าเอกสารไม่ครบถ้วน พร้อมทั้งแนะนำให้ผู้ร้องและคณะไปทำการแก้ไข
แล้วนำมาขึ้นใหม่

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้อง ได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน
พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓
ในวันเดียวกันนั้น นายปาน พิงสุจริต ได้มาขึ้นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคราษฎร
ในรายการชื่อพรรค โดยขอแจ้งการเปลี่ยนแปลงชื่อจากเดิมชื่อ “พรรคราษฎร” เป็นชื่อ “พรรคมหาชน”
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓

วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งเป็นหนังสือแก่ผู้ร้องให้ผู้ร้อง
จัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” จำนวน ๑๐ รายการ
แก่นายทะเบียนพรรคการเมืองภายใน ๗ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ และแจ้งแก่ผู้ร้องด้วยว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับ

การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ตามนัยมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว

ผู้ร้องได้ดำเนินการจัดส่งและแก้ไขหลักฐานประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” ตามกำหนดระยะเวลา ๗ วัน ตามหนังสือคำสั่ง ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗

ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งผู้ร้องว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐานประกอบการคำขอที่ให้แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ปรากฏว่าไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น ทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจากพรรคราษฎร ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลง เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และมาตรา ๑๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กำหนดว่า ชื่อพรรคการเมือง และภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำ หรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว จึงตั้งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคมหาชนตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้ร้องได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้องจึงใช้สิทธิตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยอาศัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๓๓ ดังนี้

๑. ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเพิกถอนการตอบรับการเปลี่ยนแปลง และหรือจดทะเบียนจัดตั้ง และหรือการขึ้นทะเบียนพรรคการเมือง และหรือการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชนให้กับคณะบุคคลซึ่งแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อจากเดิมชื่อพรรคราษฎรเป็นชื่อพรรคมหาชน

๒. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นยันการรับจดทะเบียนและจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อ “พรรคมหาชน” ตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ให้ปรากฏในทะเบียนพรรคการเมือง และให้ประกาศการจัดตั้ง “พรรคมหาชน” ตามที่ผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยให้มีผลเป็นคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗

๓. ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนว่า การประชุมใหญ่ของพรรคราษฎรเพื่อเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนถูกต้องตามข้อบังคับของพรรคราษฎรหรือไม่

๔. คำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้ง “พรรคมหาชน” ซึ่งผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งไว้ นั้น เป็นการเลือกปฏิบัติให้โอกาสแก่กลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องและคณะในการรวมกันเป็นพรรคการเมือง ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๗ ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๓๓ โดยมีเหตุผลสรุปได้ว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอจัดตั้งพรรคการเมืองครบถ้วนตามกฎหมาย ข้ออ้างนายทะเบียนไม่มีเหตุผล เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้แจ้งให้ผู้ร้องแก้ไขรายการชื่อพรรคตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นอกจากนี้รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ไม่มีเจตนารมณ์ให้พรรคการเมืองเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคและไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งหรือตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมืองในรายการชื่อพรรคการเมือง แต่อย่างใด

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาและมีมติ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๗ ให้รับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัย และดำเนินการให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองในฐานะผู้ถูกร้องทราบ และยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับแจ้ง

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ สรุปได้ดังนี้

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๐๘.๓๐ น. พรรคราษฎรได้ยื่นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจาก “พรรคราษฎร” เป็น “พรรคมหาชน” เปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติม จำนวน ๑๖ คน โดยมีนายเอนก เหล่าธรรมทัศน์

เป็นหัวหน้าพรรค และนายเจด็จ อินสว่าง เป็นเลขาธิการพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรคราษฎรครั้งที่ ๒/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เวลา ๑๑.๓๐ น. นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคมหาชน ได้ยื่นแบบคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองและเอกสารประกอบเพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณารับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารการแจ้งการเปลี่ยนแปลงของพรรคราษฎรปรากฏว่าครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด และเสนอ นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรคเป็นพรรคมหาชน เปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค และเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรค ซึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และได้แจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนกรณีการขอจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร เนื่องจากมีข้อบกพร่องหลายประการ ได้แก่ การไม่กำหนดข้อบังคับพรรคในที่ประชุมจัดตั้งพรรคตามมาตรา ๕ นโยบายพรรคอาจไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๐ เอกสารมีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ เอกสารไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ (๓) จึงแจ้งให้นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารที่ยังไม่สมบูรณ์รวม ๑๐ รายการ ตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ พร้อมทั้งแจ้งว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน ตามมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงปรากฏชื่อพรรคมหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง ต่อมา นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ได้จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารให้ถูกต้อง แต่ไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบคำขอของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร แล้ว ปรากฏว่าไม่ได้แก้ไขชื่อพรรคการเมืองจากพรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น ทำให้ชื่อพรรคการเมืองซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนพรรคการเมืองที่เปลี่ยนชื่อมาจาก

พรรคราษฎร ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลง เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และเป็นกรณีตามมาตรา ๑๔ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงตั้งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ดังกล่าว

นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า การตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคในรายการชื่อ พรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชน เป็นการเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เพราะชื่อพรรคเป็นรายการหนึ่งของข้อบังคับพรรค เป็นการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนด การประชุมใหญ่ของพรรคราษฎรเป็นไปตามข้อบังคับพรรคราษฎร กล่าวคือ มีองค์ประชุมครบถ้วน การเชิญประชุม และการเรียกประชุมถูกต้อง การเปลี่ยนแปลง ข้อบังคับพรรค นโยบายพรรค และกรรมการบริหารพรรค กระทำในที่ประชุมใหญ่พรรค สำหรับการตั้ง ไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ โดยนำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองให้ความเห็นก่อนที่จะนำเสนอ นายทะเบียนพรรคการเมือง

นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ได้ยื่นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญตามหนังสือ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ สรุปสาระสำคัญที่เห็นขัดแย้งกับความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมืองดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามคำขอจัดตั้งของผู้ร้อง เพราะเห็นว่าชื่อพรรคมหาชนที่ผู้ร้องขอจัดตั้งซ้ำกับชื่อพรรคมหาชนที่ได้ขอ เปลี่ยนแปลงชื่อมาจากพรรคราษฎร ซึ่งนายทะเบียนได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงไปแล้ว โดยอ้าง ความไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ (๕) ในประเด็นนี้ผู้ร้องเห็นว่าไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองรับและตอบรับ การเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองแต่อย่างใด ทั้งนี้ เพราะในกรณีที่กฎหมายมีความมุ่งหมายจะให้อำนาจ นายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวได้ จัดตั้งบัญญัติไว้ให้ชัดเจน ดังนั้น จึงต้องถือหลักว่าเมื่อกฎหมาย ไม่ได้ให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน จะกระทำมิได้ โดยเฉพาะกรณีนี้มีผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิเสรีภาพ ในการรวมกันเป็นพรรคการเมืองของผู้ร้องและคณะในนามพรรคมหาชน การตีความว่านายทะเบียน พรรคการเมืองมีอำนาจรับและตอบรับการเปลี่ยนชื่อพรรคการเมืองนั้น ไม่สามารถก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ปัญหาการนำมาตรา ๓๓ วรรคสอง มาใช้บังคับ ซึ่งให้นำมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับ

โดยอนุโลม ในเบื้องต้นนายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องตรวจสอบตามมาตรา ๑๔ เสียก่อน เป็นอย่างน้อยว่าชื่อพรรคการเมืองที่ขอเปลี่ยนซ้ำ หรือพ้อง หรือคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองของผู้จัดตั้ง พรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับการจดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว หรือไม่ เพราะในกรณีนี้ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ร้อง ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชนไว้ตามมาตรา ๑๓ ด้วย มาตรา ๑๔ วรรคสาม บังคับให้นายทะเบียนต้องมีคำสั่งไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองเป็นพรรคมหาชน ซึ่งพรรคการเมืองต้องไปใช้สิทธิร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๗ การที่นายทะเบียนพรรคการเมือง มิได้ใช้กระบวนการตรวจสอบหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองเป็นพรรคมหาชนตามมาตรา ๑๔ (๕) ซึ่งต้องปฏิบัติตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง เป็นการละเว้นการปฏิบัติโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพื่อเลือกปฏิบัติ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียน การจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคมหาชน นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียน เป็นหนังสือให้แก่ผู้ร้องทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔ วรรคท้าย แต่ปรากฏว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งแก่ผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เป็นการพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ร้องยื่นคำขอ จัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การปฏิบัติของนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขัดต่อมาตรา ๑๔ วรรคท้าย และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐

ประเด็นที่สอง การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมือง ซึ่งขอเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคมหาชน เพราะเห็นว่าชื่อพรรคการเมืองเป็นรายการหนึ่งของข้อบังคับพรรค การเปลี่ยนชื่อพรรคจึงมีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ประเด็นนี้ผู้ร้องเห็นว่าชื่อพรรคการเมืองเป็นคนละส่วน กับข้อบังคับพรรคการเมือง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า ชื่อพรรคการเมืองมิใช่ส่วนย่อย หรือองค์ประกอบหนึ่งของข้อบังคับพรรคการเมือง แต่อย่างใด

นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ได้ยื่นหนังสือเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ยืนยันว่า ผู้ร้องเป็นผู้มีสิทธิอันชอบธรรมในชื่อพรรคมหาชน ทั้งในรูปแบบและเนื้อหา ทั้งในข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย พร้อมตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติของนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์ แก่คณะบุคคลเพียงฝ่ายเดียว ตั้งแต่กระบวนการนำเรื่องเข้าที่ประชุม การเสนอความเห็นต่อที่ประชุม

คณะกรรมการด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ เพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมือง มีคำสั่งตอบรับการเปลี่ยนข้อบังคับในรายการชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมหาชนทั้ง ๔ ขั้นตอน ดำเนินการอย่างรวดเร็ว

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำชี้แจงของนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องและความเห็นของผู้ร้อง มีเพียงพอในการพิจารณาวินิจฉัย โดยมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ การสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคมหาชนของนายทะเบียนพรรคการเมือง เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๑ มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๓๓ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๑๐ “พรรคการเมืองต้องมีนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิด ความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐและไม่ขัด ต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๑๑ “ข้อบังคับพรรคการเมืองอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อพรรคการเมือง

(๒) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง

(๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคการเมือง

(๔) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุด และการออกจากตำแหน่งของคณะกรรมการ บริหารพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร พรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง

(๕) แผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง อำนาจหน้าที่ของสาขา พรรคการเมือง การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุด และการออกจากตำแหน่งของกรรมการ สาขาพรรคการเมือง และอำนาจหน้าที่ของกรรมการสาขาพรรคการเมือง

(๖) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมของสาขาพรรคการเมือง

(๗) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

(๘) ความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก

(๙) การรับเข้าเป็นสมาชิกและการให้ออกจากการเป็นสมาชิก

- (๑๐) วินัยและจรรยาบรรณของสมาชิก
- (๑๑) หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกสมาชิกเพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อและแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง
- (๑๒) การบริหารการเงินและทรัพย์สิน และการจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง
- (๑๓) การให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป
- (๑๔) การเลิกพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง”
- มาตรา ๑๔ “เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้
- (๑) ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน
- (๒) นโยบายและข้อบังคับพรรคการเมืองมีลักษณะไม่ขัดต่อมาตรา ๑๐
- (๓) เอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓
- (๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒ และ
- (๕) ชื่อพรรคการเมืองและภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้องหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา ๑๓ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่นายทะเบียนได้รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองไว้ก่อนแล้ว

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าคุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง หรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๕ “ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๑๔ (๓) มีรายการไม่ครบถ้วนตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๓ หรือมีข้อความไม่ชัดเจน หรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ ได้รับ หนังสือแจ้งจากนายทะเบียน

เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้อง และครบถ้วนภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับเอกสารดังกล่าว

ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๑๗ “ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง ของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๕ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้วินิจฉัย ชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองจาก นายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น”

มาตรา ๓๓ “เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมืองหรือ รายการตามมาตรา ๑๓ วรรคสอง (๕) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบ ตามมาตรา ๓๐ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงจาก นายทะเบียน และให้นำมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมืองไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๘ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ ให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตรวจสอบคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ให้อำนาจนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองแก้ไขรายการที่ไม่ครบถ้วน หรือข้อความไม่ชัดเจน หรือบกพร่อง วรรคสอง เมื่อผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองได้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้ถูกต้องและครบถ้วนแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง และวรรคสาม ถ้าผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่ดำเนินการแก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่ง หรือดำเนินการแก้ไขแล้วยังไม่ถูกต้อง ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมือง กรณีผู้ร้องได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคมาหาชนต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันเดียวกับที่มีการยื่นหนังสือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรค โดยเปลี่ยนชื่อ “พรรคราษฎร” เป็นชื่อ “พรรคมาหาชน” การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับเรื่องคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง และการขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองไว้ตรวจสอบ เป็นการใช้อำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ภายหลังจากตรวจสอบการขอเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง และการขอจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคราษฎรในรายการชื่อพรรค โดยเปลี่ยนชื่อพรรคราษฎรเป็นพรรคมาหาชนเมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และส่งเรื่องแก้ไขข้อบังคับพรรคราษฎรประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๘ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ประกอบมาตรา ๑๔ การเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคมาหาชนดังกล่าวจึงมีความสมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และในวันเดียวกันนายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งต่อนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ผู้ขอแจ้งการจัดตั้งพรรคมาหาชนให้แก้ไขเอกสารการขอจัดตั้งพรรคการเมืองที่ยังไม่ถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมาย รวม ๑๐ รายการ พร้อมแจ้งว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับในรายการชื่อพรรคจากพรรคราษฎรเป็นพรรคมาหาชนตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงปรากฏชื่อพรรคมาหาชนเป็นพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมืองต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม

๒๕๕๗ นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร ได้จัดส่งเอกสารและแก้ไขเอกสารให้ถูกต้อง แต่ไม่ได้แก้ไขชื่อ
พรรคมหาชนเป็นชื่อพรรคการเมืองอื่น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๑๕ วรรคสาม
ประกอบมาตรา ๑๔ (๕) ไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชน ดังนั้น เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมือง
ได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงชื่อพรรคการเมืองจากพรรครายการเป็นพรรคมหาชนตามมาตรา ๓๓
ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยชอบด้วยมาตรา ๑๔
วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ดังกล่าว และคำสั่งนายทะเบียน
พรรคการเมืองไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคมหาชนของนายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร เป็นไปตาม
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ แล้ว
ประเด็นอื่นตามคำร้องไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

นายสุธี สุทธิสมบุรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ